

УДК 72.04

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.39.40>

АРХІТЕКТУРНО-ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБУДОВИ ІСТОРИЧНОГО РАЙОНУ ФРИДРИХІВКА У ЛЬВОВІ

Ступівцев Антон Максимович

аспірант кафедри архітектури та реставрації,
Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна,
e-mail: anton.m.stupivtsev@lpnu.ua, orcid: 0000-0003-2485-1275

Анотація. З кінця XIX ст. на місці давнього міського парку Фридрихівка на околиці Львова тривало активне будівництво, зокрема в міжвоєнну добу тут тривала розбудова нової житлової ділянки. Утім досі архітектура Фридрихівки кін. XIX – I пол. XX ст. не класифікується як історична відповідно до історико-архітектурного опорного плану (ІАОП) м. Львова та залишається мало дослідженою фахівцями.

Метою статті є визначення архітектурно-художніх особливостей, класифікація та виявлення стану збереження історичної забудови району, обмеженого вул. Т. Шевченка, межею Янівського цвинтаря й межами Личаківської виправної колонії № 30 у м. Львові.

Методологія. Методологічну основу дослідження становили загальнонаукові методи теоретичного й емпіричного рівня, а саме: спостереження, вивчення документів, аналогія, групування, екстраполяція, узагальнення, індукція, дедукція, порівняння, абстрагування, історичний метод, структуризація.

Результати. У результаті дослідження виявлено велику кількість збереженої історичної забудови Фридрихівки та проведено її стилістичну атрибуцію. Виявлено такі архітектурні напрями: історизм кін. XIX ст., сецесію, міжвоєнний функціоналізм XX ст., історизм радянського періоду. З'ясовано, що архітектурно-художній каркас історичної забудови формують будинки доби функціоналізму: за їх стилістично-мистецьким вистроєм виокремлено 8 основних типів із підтипами. Також результатом став опис стилістично-мистецького вистрою кожної виявленої історичної будівлі Фридрихівки, яка підлягає мистецькому аналізу. Визначено, що внаслідок самочинної розбудови мешканцями більшість історичних будинків значною мірою втратили своє автентичне архітектурно-художнє вирішення, окрім принципових рис (висотність, принципова пластика, пропорції прорізів, пляма забудови).

Наукова новизна статті полягає в тому, що вперше описано, структуровано й стилістично атрибутовано архітектурно-художні особливості збереженої історичної забудови Фридрихівки, висунуто припущення про точне місце розташування будівлі Янівської рогатки.

Практична значущість статті полягає в можливості використання її результатів для глибших фахових краєзнавчих і мистецтвознавчих студій, розширення та вдосконалення ІАОП м. Львова, доповнення довідникових і науково-популярних матеріалів з архітектури м. Львова, майбутніх реставраційних робіт на об'єктах.

Ключові слова: історична забудова, стилістичні особливості, архітектурно-композиційні прийоми, пластика фасадів, чиншові будинки.

ВСТУП

Сучасна ділянка міської забудови, обмежена вул. Т. Шевченка, П. Франка, Кирилівською, здавна формувала частину віддаленої міської околиці при Янівському гостинці (сучасна вул. Т. Шевченка) із нечисленними дерев'яними будиночками міських осад, ланами та сільськими дорогами. Закладення на цих теренах парку «Фридрихівка» [36; 38], поява Янівського цвинтаря й активне відцентрове розширення міста упродовж XVIII–XIX ст.ст. сприяло поступовій інтеграції ділянки в загальноміську структуру Львова та формуванню капітальної 1–3-поверхової передміської забудови району. Фридрихівка отримала новий імпульс розвитку в міжвоєнну добу XX ст., коли на місці давнього парку було розплановано новий житловий район, очевидно, натхнений ідеями «міста-саду»: нещільна вулична сітка з плавними поворотами вулиць – деякі з них замкнені (т.з.

«cul-de-sac», тупикові ділянки) – об'єднувала прямокутні парцелі з вільно розташованими віллами та 2–3-поверховими будинками (рис. 1–5).

Успадкований архітектурно-художній характер середовища на Фридрихівці знівельований у результаті радикальних містобудівних трансформацій часів нацистської окупації, бойових дій II Світової війни та подальшої розбудови за радянського режиму (рис. 6), утім донині збереглася значна частина історичної субстанції району. Досі вона оминала увагу дослідників і громадськості, а на затвердженому ІАОП м. Львова забудова Фридрихівки взагалі не класифікована як історична [1].

Таким чином, успадковане архітектурне середовище району становить інтерес для дослідження, адже воно є результатом архітектурно-стилістичної еволюції Львова та невід'ємним елементом історичного ареалу міста.

Рис. 1. Карта Королівства Галичини й Володимирії, 1783 рік [17]

Рис. 2. Лемберг з його передмістями в 1844 році [16]

Рис. 3. План королівського столичного міста Львова (з анклавом Яловець, також Машів. Львів. I частина), 1890 рік [25]

Рис. 4. План королівського столичного міста Львова (з анклавом Яловець, також Машів. Львів. II частина), 1910 рік [26]

Рис. 5. Королівське столичне місто Львів, 1936 рік [13]

Рис. 6. План м. Львова, 1947 рік [27]

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження етапів розвитку архітектурних течій та історико-архітектурних шкіл формують праці В. Вечерського [8], В. Тимофіїнка [33;34]; львівської архітектурної школи; утвердження регіональних особливостей кін. XIX ст. висвітлено в низці публікацій, зокрема Ю. Бірюльова [3; 4] М. Бевза [5], С. Лінди [19], М. Демківа [16], О. Сільник [31; 32]. У наукових працях з'ясовано стилеві й композиційні особливості будівель як житлового, так і громадського призначення. Дослідження Т. Казанцевої [11], С. Понкало [28; 29] розкривають принципи та прийоми застосування архітектурного декору на будівлях Львова кін. XIX – поч. XX ст.

МЕТА

Метою дослідження є визначення архітектурно-художніх особливостей, класифікація й виявлення стану збереження історичної забудови району, обмеженого вул. Т. Шевченка, межею Янівського цвинтаря та межею Личаківської виправної колонії № 30 у м. Львові.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

На ділянці в межах опрацювання стилістично найдавнішу епоху представляє забудова доби історизму кін. XIX ст., до якої належить будівля на вул. Т. Шевченка, 132 (рис. 7–9).

Визначними характеристиками є симетричне компонування гладенько тинькованого 6-осевого чільного фасаду, влаштованого на низькому цоколі. Вікна та дверний проріз оздоблені простими штукатурними лиштвами й вертикальними штукатурними поясками, що імітують кам'яне рустування. Ідентичним штукатурним рустом оздоблені

Рис. 7. Загальний вигляд будинку на вул. Т. Шевченка, 132 (фото автора)

наріжники будівлі. Підвіконні карнизи – у вигляді профільованих штукатурних тяг. Крайні віконні осі згруповані по дві, у перестінку між III і IV осями в рівні III пов. влаштований великий гіпсовий герб Львова в необароковому картуші на овальному щиті. Композиція чільного фасаду завершена штукатурним профільованим вінцевим карнизом. Бічний фасад з боку Янівського цвинтаря оздоблений ідентично до чільного, у рівні щипця на центральній осі розміщено спарений віконний проріз. Огляд на гербової композиції на фасаді та метод накладання історичних мап дає змогу висунути гіпотезу про визначення будинку як будівлі Янівської рогатки, перенесеної на Фридрихівку в 1880-х рр.

У сецесійній стилістиці вирішено кілька будівель, одна з них – на вул. Т. Шевченка, 138. Мінімалістичне просторове вирішення

Рис. 8. Фрагмент чільного фасаду будинку на вул. Т. Шевченка, 132 (фото автора)

Рис. 9. Вигляд міського герба на будинку по вул. Т. Шевченка, 132 (фото автора)

та стримана пластика фасадів наближають її до функціоналістичної міжвоєнної забудови, проте характерними стильовими елементами є фігурне ковальство віконних решіток і решітки огороження балкону, штукатурні підвіконні карнизи та карниз надпоріжжя над брамою, що відділяє прямокутний світлик. Автентичне завершення будівлі втрачене внаслідок перебудови, що значно зменшує художню цінність об'єкта.

Іншим прикладом пізньої сецесійної забудови є чиншовий будинок по вул. Т. Шевченка, 113 (рис. 10), очевидно, надбудований 2-ма поверхами в радянську добу.

Він має традиційну симетричну композицію чільного фасаду на 12 віконних осей із двома меншими ризалітами на крайніх осях і масивним ризалітом на центральній осі, що фактично є винесеним об'ємом парадної сходової клітки. Фасад влаштований на високому гладенько тинькованому цоколі. Його ключовою стилістичною рисою є трактування центрального ризаліту як 3-ярусної вежі з масивним прямокутним I ярусом, накритим вальмовим дашком із дахівкою – на цьому рівні розміщений проріз чільного входу, фланкований маленькими овальними віконцями. II ярус висотою півповерху зі скошеними

Рис. 10. Загальний вигляд будинку на вул. Т. Шевченка, 113 (фото автора)

наріжниками та потрійним прямокутним вікном сходової клітки відділений простим штукатурним пояском. III ярус високий, із великим прямокутним тристулковим вікном із трисекційною фрамугою сітчастого столярного плетіння, завершений потрійним квадратним вікном, також зі скошеними наріжниками. Над III ярусом вивищується добудований 2-поверховий об'єм зі збереженням габаритів і віконних осей, але позбавлений декоративного оздоблення, окрім простого ступінчастого пояско-карнизу.

Будівля на вул. Т. Шевченка, 115 за своїми пропорціями фасаду може бути класифікована як сецесійна, проте фактично стильові ознаки на ній відсутні. Атрибуція стилю чи епохи також неможлива для історичного будинку на вул. Кирилівській, 9, з огляду на його радикальну розбудову останніми десятиліттями.

Панівну частину історичної забудови Фридрихівки становить 1–3-поверхове житло міжвоєнної доби, вирішене в дусі функціоналізму. Його характерною особливістю є аскетизм і низька відносно загальноміського рівня якість архітектурно-художнього вистрою як фасадів, так й інтер'єрів, очевидно, з огляду на соціальне положення мешканців. За типологією будинки можна розділити на такі групи:

- одноповерхові садиби на 2–3-віконні осі з великими прямокутними або квадратними вікнами, вузькими горищаними віконцями, гладенько тинькованими фасадами та вальмовими або двосхилими дахами. Об'ємно-просторову композицію становить квадратна або прямокутна брила основного об'єму, часом із меншим прямокутним об'ємом сіней. Серед художніх елементів можуть виступати штукатурний вінцевий карниз і прості підвіконні карнизи. Над чільною брамою входу може бути влаштований прямокутний світлик у тих самих габаритах. До таких об'єктів належать будинки на вул. П. Франка, 12, 14, вул. Кирилівській, 7 (рис. 11), вул. Моринецькій 1, 4, 7, 14, вул. Яворівській, 4 (замінене покриття фасаду);

- аналогічне за архітектурно-художнім вистроєм 1-поверхове двосекційне помешкання – будинок на вул. Моринецькій, 3 (рис. 12). Наявність художньо оформленої загальнобудинкової сходової клітки відрізняє багатосекційну забудову за мистецьким рівнем виконання: особливістю будівлі на вул. Моринецька, 3 є огороження у вигляді металевих литих стовпців у дусі ар-деко, що підтримують різьблене дерев'яне поруччя та сходинок, консольно затиснені в стіну, виконані зі шліфованого мозаїчного бетону (рис. 13);

Рис. 11. Загальний вигляд будинку на вул. Кирилівська, 7 (фото автора)

Рис. 12. Загальний вигляд будинку на вул. Моринецькій, 3 (фото автора)

Рис. 13. Фрагмент художнього оздоблення загальнобудинкової сходової клітки в будинку на вул. Моринецькій, 3 (фото автора)

– односекційні одноповерхові будинки на кілька квартир, ідентичні до садибного типу. До цього типу належить, зокрема, будинок на вул. Яворівській, 5, який має художньо оформлений перспективний портал входу з двома заокругленими наріжниками (рис. 14).

Акцент підсилений круглим віконцем світлика над порталом і маленькою півцикульною нішею над віконцем. Поверхня фасаду нетинькована. Сходи до рівня I поверху виконані з мозаїчного шліфованого бетону, міжповерхові сходи дерев'яні, по дерев'яних тягивах, із балюстрадою огороження у вигляді простих прямокутних стовпців (рис. 15).

Рис. 14. Портал чільного входу будинку на вул. Яворівській, 5 (фото автора)

Рис. 15. Вигляд партеру загальнобудинкової сходової клітки в будинку на вул. Яворівській, 5 (фото автора)

– варіацією цього типу є будинок на вул. Яворівській, 8, що має невеликий мансардний об'єм із балконом, завершений трикутним фронтоном. Будинок гладенько тинькований, зі штукатурним тинькованим карнизом і простою прокованою решіткою огороження балкону з фігурними тримачами для квітів (рис. 16);

– великі 2-поверхові садибні будинки, об'ємно-просторова композиція яких базується на поєднанні багатьох різновисоких об'ємів. Поверхня гладенько тинькована, цоколь може бути оздоблений декоративним штукатурним рустом. Композиційна вісь будівлі зсунута від центру, підкреслена ризалітом із балконом, дахи вальмові. Фасадну композицію завершує тинькований штукатурний карниз. Балконне огороження – декоративна металева решітка гнutoго металевого прокату. Такою є будівля на вул. Яворівській, 2 (рис. 17).

Рис. 16. Загальний вигляд будинку на вул. Яворівській, 8 (фото автора)

Рис. 17. Загальний вигляд будинку на вул. Яворівській, 2 (фото автора)

Будинок на вул. Яворівській, 6, що також належить до цього типу, окрім своєї об'ємно-просторової побудови та габаритів віконних прорізів, повністю втратив автентичний вистрій унаслідок капітального ремонту із заміною покриттів і конструктивно-декоративних елементів.

– односекційні 2–3-поверхові багатоквартирні помешкання зазвичай квадратного обрису із «лежачими» прямокутними вікнами. Фасади гладенько тиньковані, верхня може бути розбита рівчиками на квадрати. Об'ємно-просторова композиція базується на поєднанні кількох (зазвичай двох) різновисоких прямокутних об'ємів на базі прямокутного або квадратного плану. Композиційна вісь найчастіше зсунута на наріжник, хоча в окремих випадках (вул. Яворівська, 8) вона розташована по центру. Вона може бути артикульована ризалітами фасаду, балконами, стрічковим заскленням або видовженими чи круглими вікнами сходової клітки, часом уміщеними в ніші або простій штукатурній рамі. Окрім цього, художнє оздоблення представлене частково збереженими решітками вікон у вигляді прутів і стрічок гнутого прокату, огороженням балкону у вигляді фігурної бетонно-кам'яної стінки або металевої декоративної решітки з гнутого прокату, вінцевими й підвіконними карнизами та декоративними штукатурними тягами. До таких будинків належать об'єкти на вул. П. Франка, 18, 6 (автентичне покриття фасаду замінене, утрачене стрічкове засклення сходової клітки), вул. Моринецькій, 2, 5 (рис. 18–19).

Рис. 18. Чільний фасад будинку на вул. Моринецькій, 5 (фото автора)

Рис. 19. Фрагмент художнього оздоблення загальнобудинкової сходової клітки в будинку на вул. Моринецькій, 5 (фото автора)

Художній вистрій сходової клітки зазвичай представлений консольними сходами зі шліфованого мозаїчного бетону й огороження у вигляді прутів і стрічок гнутого прокату, різьбленого поруччя. У будинку на вул. Моринецькій, 5 огороження дерев'яне із простих прямокутних стовпів. Будівля, приблокована по вул. Моринецькій, 5 (номер не вдалося встановити), також належить до цього типу забудови. На об'єкті збережені автентичні тристулкові вікна міжвоєнної доби. На обох цих будівлях автентичний об'ємно-просторовий задум був викривлений унаслідок добудови III пов. над двоповерховим об'ємом.

– аналогічний тип односекційної багатоквартирної забудови, просторову композицію якого становить одна прямокутна брила основного об'єму. Поверхня фасадів гладенько тинькована, може бути розбита рівчиками на квадрати. Сюди належать будинки на вул. Т. Шевченка, 142, 146, 154, вул. П. Франка, 8, 10, 11 (рис. 20);

– будинок № 11 повністю втратив автентичний архітектурно-художній вистрій унаслідок заміни покриттів і столярки;

– прямокутні об'єми будинків на вул. Моринецькій, 3, 12, вул. Яворівській, 3, вул. П. Франка, 9, вул. Кирилівській, 3, вул. Т. Шевченка, 148, 152, які внаслідок значних перебудов повністю втратили свій автентичний вигляд і не можуть бути типологізовані;

– будівлі на вул. Моринецькій, 6, 8, тип яких не вдалося встановити.

Ранній радянський період представлений на Фридрихівці багатосекційною однопверховою будівлею на вул. П. Франка,

Рис. 20. Будинки № 10, 8, 6 на вул. П. Франка
(фото автора)

Рис. 21. Чільний фасад будинку
на вул. П. Франка, 10а (фото автора)

10а, що вирізняється фігурним необароковим ступінчастим фронтоном на центральній осі, простими штукатурними лиштвами вікон і вінцевим карнизом, спосіб трактування архітектурних елементів дає змогу зарахувати цю будівлю до епохи історизму 1940-х – 1950-х рр. (рис. 21).

ВИСНОВКИ

Виявлено значний обсяг збереженої історичної забудови Фридрихівки, яка відбиває архітектурно-стилістичні течії, поширені в часи активної урбанізації Львівських околиць: історизм XIX ст., сецесія, міжвоєнний функціоналізм XX ст., радянський історизм. Архітектурно-художній каркас історичної забудови сформований 1–3-поверховими житловими будинками «міжвоєнного двадцятиліття» – віллами та малоквартирними будинками, серед яких можна виділити 8 типів відповідно до особливостей архітектурно-художнього вистрою. Окрім цього, з'ясовано, що забудова доби функціоналізму була, найімовірніше, розрахована на малозабезпечені групи населення, через що може розглядатися як іще один зразок соціального житла міжвоєнної доби.

У ході дослідження висунуто гіпотезу про визначення будинку на вул. Т. Шевченка, 132 як збереженої будівлі Янівської рогадки, яка постала на Фридрихівці в 1880-х рр.

Таким чином, можна стверджувати, що історична забудова XIX ст. – I пол. XX ст. Фридрихівки має високий ступінь архітектурного розмаїття й відбиває особливості архітектурно-художнього та соціально-економічного розвитку Львова, а отже, є важливою для подальшого дослідження та збереження. Значним негативним чинником, що нівелює історико-художню цінність і навіть можливість стилістичної атрибуції забудови Фридрихівки є неконтрольована розбудова об'єктів мешканцями.

У подальшому рекомендується юридично закріпити статус збереженої забудови XIX ст. – I пол. XX ст. на Фридрихівці як історичної з подальшим коригуванням зон регуляції забудови на ІАОП з метою охорони успадкованого об'ємно-просторового й архітектурно-художнього характеру забудови Фридрихівки. Рекомендовані подальші фахові дослідження історичного району з метою глибшого мистецького аналізу забудови, її реставрації та усунення дисгармонійних елементів.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Про затвердження науково-проектної документації (історичний ареал та зони охорони пам'яток м. Львова) : Наказ Міністерства культури та інформ. політики України від 22.01.2024 № 35. URL: https://mcsc.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/35_nakaz.pdf (дата звернення: 26.01.2026).

[2] Матеріали для гідів «Складні сторінки спільної історії: розповідаючи про Другу світову війну у Львові» / О. Андронатій, І. Золотар, А. Чеботарьова, Т. М. Янковський та ін. Львів, 2019. 274 с.

[3] Бірюльов Ю. Львівська скульптура від раннього класицизму до авангардизму (середина XVIII – середина XX ст.). Львів : Апріорі, 2015. 528 с.

[4] Бірюльов Ю.О. Творчість мулярських майстрів і скульпторів-декораторів львівських споруд кінця XIX – початку XX ст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Архітектура»*. 2015. № 836. С. 211–220.

[5] Архітектура Львова: час і стилі XIII–XXI ст. / М. Бевз, Ю. Бірюльов, Ю. Богданова, В. Дідик, У. Іваночко, Т. Клименюк, Х. Ковальчук, Ю. Криворучко, С. Лінда, Т. Максим'юк, Р. Мих, Р. Могитич, І. Оконченко, Г. Петришин, Б. Посацький, О. Рибчинський, І. Сварник, Р. Франків, Б. Черкес ; Ін-т архітектури Нац. ун-ту «Львівська політехніка», громад. орг. «Ін-т Львова». Львів : Центр Європи, 2008. 720 с. : іл.

[6] Богданова Ю.Л., Копиляк І.М. Зародження і розвиток регіональних традицій та пошуки національних стилів в архітектурі Львова кінця

XIX – початку XX ст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Архітектура»*. 2013. № 757. С. 175–183.

[7] Вейтман Вейд Беорн. Янівський табір – Німецька фабрика спорядження (DAW). Інтерактивний Львів (Центр міської історії). URL: <https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/janowska-daw/> (дата звернення: 26.01.2026).

[8] Вечерський В.В. Взаємодія України з Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. *Питання культурології*. 2022. № 40. С. 120–128. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.40.2022.269365>.

[9] Гоголь В. Скульптура. Типологія та основні композиційні закономірності монументально-декоративної скульптури в просторовому середовищі. Львів : Друкарські куншти, 2013. 192 с.

[10] Жук О.К. Розвиток львівської школи архітектури у період історизму (1870–1900 рр.). *Архітектура* : збірник наук. праць. Львів : Львівська політехніка, 2004. С. 188–192.

[11] Казанцева Т.Є. До питання розвитку архітектурного декору на фасадах львівських споруд. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Архітектура». 2010. № 674. С. 140–147.

[12] Ковальчук Х. Міфологічна тематика в оздобленні фасадів житлових споруд Львова першої половини XIX ст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2000. № 439. С. 238–242.

[13] Королівське столичне місто Львів. *Центр міської історії. Міський медіа архів*. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34420> (дата звернення: 26.01.2026).

[14] Крип'якевич І.П. Історичні проходи по Львові. Львів : Каменяр, 1991. 165 с.

[15] Купранець Р.В., Демків М.В. Особливості дослідження архітектурно-конструктивного декору львівських кам'яниць першої половини XX ст. *Теорія та практика дизайну*. 2024. № 32. С. 107–115. <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2024.32.13>.

[16] Лемберг з його передмістями у 1844 році. *Центр міської історії. Міський медіа архів*. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34441> (дата звернення: 26.01.2026).

[17] Лемберг Леополь Львів. *Центр міської історії. Міський медіа архів*. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34465> (дата звернення: 26.01.2026).

[18] Лемко І., Михалик В., Бегляров Г. 1243 вулиці Львова (1939–2009). Львів : Априорі, 2009. 528 с.: іл.

[19] Лінда С.М. Проблема стилю в архітектурі львівського історизму. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Архітектура». 2000. № 410. С. 27–33.

[20] Лінда С., Пекарчук О. Проблеми збереження та зміни фасадів багатоквартирних будинків Львова межі XIX–XX століть. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія «Архітектура»* 2015. № 816. С. 196–203.

[21] Мельник І.В. Кортумівка. *Енциклопедія сучасної України* / редкол. : І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. URL: <https://esu.com.ua/article-5312> (дата звернення: 26.01.2026).

[22] Мельник І.В. Краківське передмістя та західні околиці Королівського столичного міста Львова. Львів : Центр Європи, 2011. 287 с.

[23] Мельник І.В. Львівські вулиці і кам'яниці, мури, закамарки, передмістя та інші особливості королівського столичного міста Галичини. Львів : Центр Європи, 2008. 384 с.

[24] Пагіря О. Відомий і невідомий Янівський концтабір. URL: <https://zbruc.eu/node/85555> (дата звернення: 26.01.2026).

[25] План королівського столичного міста Львова (з анклавом Яловець, також Машув. Львів. I частина). *Центр міської історії. Міський медіа архів*. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34384> (дата звернення: 26.01.2026).

[26] План королівського столичного міста Львова (з анклавом Яловець, також Машув. Львів. II частина). *Центр міської історії. Міський медіа архів*. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34494> (дата звернення: 26.01.2026).

[27] План міста Львова. *Центр міської історії. Міський медіа архів*. URL: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34488> (дата звернення: 26.01.2026).

[28] Понкало С.І. Принцип функціонально-просторової залежності застосування архітектурного декору на будівлях Львова кінця XIX – початку XX ст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Архітектура». 2017. № 878. С. 18–24.

[29] Понкало С.І. Принципи та прийоми застосування архітектурного декору на будівлях Львова 1890-х рр. (періоду історизму). *Архітектурний вісник КНУБА*. Київ : КНУБА, 2017. Вип. 11–12. С. 121–134.

[30] Прокопів В. Львівські рогатки – що ми про них знаємо, та чого не знаємо. *Фотографії старого Львова*. URL: <https://photo-lviv.in.ua/lvivski-rohatky-scho-my-pro-nyh-znajemo-ta-choho-ne-znajemo> (дата звернення: 26.01.2026).

[31] Сільник О.І. Сильові вирішення прибуткових будинків Львова XIX–XX ст. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Архітектура». 2010. № 674. С. 391–396.

[32] Сільник О.І. Розвиток архітектурно-планувальної структури прибуткових будинків Львова у XVIII – початку XX ст. *Містобудування та територіальне планування*. 2012. № 45(2). С. 190–195.

[33] Історія української архітектури / Ю. Асеев, В. Вечерський, О. Годованюк та ін. ; за ред. В. Тимофійка. Київ : Техніка, 2003. 469 с.

[34] Тимофійка В.І. Архітектура і монументальне мистецтво: терміни та поняття. Київ : Вид-во Ін-ту проблем сучасного мистецтва, 2002. 472 с.

[35] Шукатка М.С. Геральдичний декор в архітектурі Львова кінця XVI – початку XXI ст. : автореф. дис. ... канд. архіт. : 18.00.01. Львів : НУ «Львівська політехніка», 2018. 23 с.

[36] Jędrzejewski, Franciszek. *Lwów stary i wczorajszy (szkice i opowiadania): z ilustracjami*. Wydanie drugie poprawione. Lwów : Kurjer Lwowski, 1910. 479 s.

[37] *Lwów: miasto, architektura, modernizm* / red. Bohdan Cherkas, Andrzej Szczerski. Wrocław : Muzeum Architektury we Wrocławiu, 2016. 477 s.

[38] Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich : w 15 t. / pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego. T. 4. Warszawa : nakł. W. Walewskiego, 1883.

REFERENCES

[1] Nakaz Ministerstva kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy Pro zatverdzhennia naukovo-proektnoi dokumentatsii (istorychnyi areal ta zony okhorony pamiatok m. Lvova): pryiniaty 22 sich. 2024 roku № 35 [Order of Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine on the approval of scientific and project documentation (historical area and monument protection zones of the city of Lviv) from 22.01.2024]. (n.d.). *mcs.gov.ua*. Retrieved from: https://mcs.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/35_nakaz.pdf [in Ukrainian].

[2] Andronatii, O., Zolotar, I., Jankowski, T.M., Chebotarova, A., & Matsevko, I. (2019). *Materialy dlia hidiv «Skladni storinky spilnoi istorii: rozpovidaiuchy pro Druhu svitovu viinu u Lvovi» [Materials for guides «Difficult pages of shared history: Telling the story of World War II in Lviv»]* O. Panchyshyn, (Ed.); Center for Urban History (Coordinator). *reherit.org.ua*. Retrieved from: <https://reherit.org.ua/wp-content/uploads/2019/08/Complex-History-Telling-About-The-Second-World-War-in-Lviv-1.pdf> [in Ukrainian].

[3] Biriulov, Yu.O. (2015). *Lvivska skulptura vid rannoho klasytsyzmu do avanhardyizmu (seredyna XVIII – seredyna XX st.) [Lviv sculpture from early classicism to avant-garde (middle of XVIII – middle of XX centuries)]*. Lviv: Apriori [in Ukrainian].

[4] Biriulov, Yu.O. (2015). *Tvorchist muliarskykh maistriv i skulptoriv-dekoratoriv lvivskykh sporud kintsia XIX – pochatku XX st. [Creative work of masonry masters and sculptor-decorators of Lviv buildings of the late 19th and early 20th centuries]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 836, 211–220 [in Ukrainian].

[5] Bevez, M.V., Biriulov, Yu.O., Bohdanova, Y.L., Didyk, V.V., Ivanochko, U.I., Klymeniuk, T.M., Kovalchuk Kh.I., et al. (2008). *Arkhitektura Lvova: chas i stylii XIII–XXI st. [Architecture of Lviv: time and styles XIII–XXI centuries]*. Biriulov, Y. (Ed.). Lviv: Tsentri Yevropy [in Ukrainian].

[6] Bohdanova, Y.L., & Kopyliak, I.M. (2013). *Zarodzhennia i rozvytok rehionalnykh tradytsii ta poshuky natsionalnykh styliv v arkhitekturi Lvova kintsia XIX – pochatku XX stolittia [The emergence and development of regional traditions and the search for national styles in the architecture of Lviv in the late XIX and early XX centuries]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 757, 175–183 [in Ukrainian].

[7] Waitman, W.B. *Yanivskyi tabir – Nimetska fabryka sporiadzhennia (DAW) [Janowska camp – German equipment factory (DAW)]*. (n.d.). *lia.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://lia.lvivcenter.org/uk/objects/janowska-daw> [in Ukrainian].

[8] Vecherskyi, V.V. (2022). *Vzaiemodiiia Ukrainy z Komitetom vsesvitnoi spadshchyny YuNESKO [The interaction of Ukraine with the UNESCO World Heritage*

Committee]. Pytannia kulturolohii – Issues in Cultural Studies, 40, 120–128 [in Ukrainian].

[9] Hohol, V. (2013). *Skulptura: typolohiia ta osnovni kompozytsiini zakonornosti monumentalno-dekoratyvnoi skulptury v prostorovomu seredovyshchi [Sculpture. Typology and basic compositional patterns of monumental and decorative sculpture in a spatial environment]*. Lviv: Drukarski Kunshsty [in Ukrainian].

[10] Zhuk, O.K. (2004). *Rozvytok lvivskoi shkoly arkhitektury u period istoryzmu (1870–1900 rr.) [Development of the Lviv school of architecture during the period of historicism (years 1870–1900)]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 505, 188–192 [in Ukrainian].

[11] Kazantseva, T.Y. (2010). *Do pytannia rozvytku arkhitekturnoho dekoru na fasadakh lvivskykh sporud [On the issue of the development of architectural décor on the facades of Lviv buildings]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 674, 140–147 [in Ukrainian].

[12] Kovalchuk, K. (2000). *Mifolohichna tematyka v ozdoblenni fasadiv zhytlovykh sporud Lvova pershoi polovyny XIX st. [Mythological themes in the decoration of residential building facades in Lviv in the first half of the 19th century]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 439, 238–242 [in Ukrainian].

[13] *Korolivske stolychne misto Lvuv. Tsentri miskoi istorii. Miskyi media arkhiv [The Royal Capital City of Lviv. Center for Urban History. Urban Media Archive]*. *uma.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34420> [in Ukrainian].

[14] Krypiakievych, I.P. (1991). *Istorychni prokhody po Lvovi [Historical walks in Lviv]*. Lviv: Kameniar [in Ukrainian].

[15] Kupranets, R.V., & Demkiv, M.V. (2024). *Osoblyvosi doslidzhennia arkhitekturno-konstruktyvnoho dekoru lvivskykh kamianyts pershoi polovyny XX st. [Features of the study of architectural and structural decor of Lviv townhouses of the first half of the twentieth century]*. *Teoriia ta praktyka dyzainu – Theory and Practice of Design*, 32, 107–115 [in Ukrainian].

[16] *Lemberh z yoho peredmistiamy u 1844 rotsi. Tsentri miskoi istorii. Miskyi media arkhiv [Lemberg and its suburbs in 1844. Center for Urban History. Urban Media Archive]*. *uma.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34441> [in Ukrainian].

[17] *Lemberh Leopold Lvuv. Tsentri miskoi istorii. Miskyi media arkhiv [Lemberg Leopold Lvuv. Center for Urban History. Urban Media Archive]*. *uma.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34465> [in Ukrainian].

[18] Lemko, I., Mykhalyk, V., & Behliarov, H. (2009). *1243 vulytsi Lvova (1939–2009) [1243 streets of Lviv (1939–2009)]*. Lviv: Apriori [in Ukrainian].

[19] Linda, S.M. (2000). *Problema styliu v arkhitekturi lvivskoho istoryzmu [The problem of style in Lviv historicist architecture]*. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*.

Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture, 410, 27–33 [in Ukrainian].

[20] Linda S.M., & Pekarchuk, O. (2015). Problemy zberezhennia ta zminy fasadiv bahatokvartyrnykh budynkiv Lvova mezhi XIX–XX stolit [The problems of saving and changing facades of Lviv multi-flat houses at the edge of XIX–XX centuries]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 816, 196–203 [in Ukrainian].

[21] Melnyk, I.V. (2014). *Kortumivka [Kortumivka]. Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of Modern Ukraine]*. (Vol. 14). Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. Retrieved from: <https://esu.com.ua/article-5312> [in Ukrainian].

[22] Melnyk, I.V. (2011). *Krakivske peredmistia ta zakhidni okolytsi Korolivskoho stolychnoho mista Lvova [Krakiv suburb and western outskirts of the Royal Capital City of Lviv]*. Lviv: Tsentr Yevropy [in Ukrainian].

[23] Melnyk, I.V. (2008). *Lvivski vulytsi i kamianytsi, mury, zakamarky, peredmistia ta inshi osoblyvosti korolivskoho stolychnoho mista Halychyny [Lviv streets and houses, walls, alleys, suburbs and other features of the royal capital city of Galicia]*. Lviv: Tsentr Yevropy [in Ukrainian].

[24] Pahiria, O. (2018). Vidomyi i nevidomyi Yanivskiy kontstabil [The known and unknown Janowska concentration camp]. *Zbruch – Zbruch*. Retrieved from: <https://zbruc.eu/node/85555> [in Ukrainian].

[25] Plan korolivskoho stolychnoho mista Lvova (z anklavom Yalovets, takozh Mashuv. Lvuv. I chastyna). Tsentr miskoi istorii. Miskyi media arkhiv [Plan of the royal capital city of Lviv (with the enclave of Yalovets, also Mashuv. Lvuv. Part I). Center for Urban History. Urban Media Archive]. *uma.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34384> [in Ukrainian].

[26] Plan korolivskoho stolychnoho mista Lvova (z anklavom Yalovets, takozh Mashuv. Lvuv. II chastyna). Tsentr miskoi istorii. Miskyi media arkhiv [Plan of the royal capital city of Lviv (with the enclave of Yalovets, also Mashuv. Lvuv. Part II). Center for Urban History. Urban Media Archive]. *uma.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34494> [in Ukrainian].

[27] Plan mista Lvova. Tsentr miskoi istorii. Miskyi media arkhiv [Map of the city of Lviv. Center for Urban History. Urban Media Archive]. *uma.lvivcenter.org*. Retrieved from: <https://uma.lvivcenter.org/uk/maps/34420> [in Ukrainian].

[28] Ponkalo, S.I. (2017). Pryntsyp funktsionalno-prostorovoi zalezhnosti zastosuvannia arkhitekturnoho dekoru na budivliakh Lvova kintsia XIX – pochatku XX st. [The principle of functional-spatial dependence in the application of architectural decor on Lviv buildings of the late XIX and early XX centuries]. *Visnyk*

Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 878, 18–24 [in Ukrainian].

[29] Ponkalo, S.I. (2017). Pryntsypy ta pryomy zastosuvannia arkhitekturnoho dekoru na budivliakh Lvova 1890-kh rr. (periodu istoryzmu) [Principles and methods of applying architectural decor on Lviv buildings of the 1890s (historicism period)]. *Arkhitekturnyi visnyk KNUBA – Architectural Bulletin of KNUBA*, 11–12, 121–134 [in Ukrainian].

[30] Prokopiv, V. (2016). Lvivski rohatky – shcho my pro nykh znaemo, ta choho ne znaemo [Lviv toll gates – What we know and what we do not]. *Fotografii staroho Lvova – Photos of Old Lviv*. Retrieved from: <https://photo-lviv.in.ua/lvivski-rohatky-scho-my-pro-nyh-znajemo-ta-choho-ne-znajemo> [in Ukrainian].

[31] Silnyk, O.I. (2010). Stylovi vyrishennia prybutkovykh budynkiv Lvova XIX–XX st. [Stylistic solutions of tenement houses in Lviv of XIX–XX centuries]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika»*. *Arkhitektura – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Architecture*, 674, 391–396 [in Ukrainian].

[32] Silnyk, O.I. (2012). Rozvytok arkhitekturno-planuvanoi struktury prybutkovykh budynkiv Lvova u XVIII–pochatku XX st. [Development of architectural and planning structure of Lviv tenement houses from XVIII to early XX centuries]. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia – Urban Planning and Territorial Planning*, 45(2), 190–195 [in Ukrainian].

[33] Asieiev, Yu.S., Vecherskyi, V.V., Hodovaniuk, O.M, et al. (2003). *Istoriia ukrainskoi arkhitektury [History of Ukrainian architecture]*. V.I. Tymofienko (Ed.). Kyiv: Tekhnika [in Ukrainian].

[34] Tymofienko, V.I. (2002). *Arkhitektura i monumentalne mystetstvo: Terminy ta poniattia [Architecture and monumental art: Terms and concepts]*. Kyiv: Vydavnytstvo Instytutu problem suchasnoho mystetstva [in Ukrainian].

[35] Shukatka, M.S. (2018). Heraldychnyi dekor v arkhitekturi Lvova kintsia XVI – pochatku XXI ct. [Heraldic decor in Lviv architecture of the late XVI to early XXI centuries]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Lviv: Lviv Polytechnic National University [in Ukrainian].

[36] Jaworski, F. (1910). *Lwów stary i wczorajszy (szkice i opowiadania) [Old and yesterday's Lwów (sketches and stories)]*. Lwów: Kurjer Lwowski [in Polish].

[37] Cherkes, B., & Szczerski, A. (Eds.). (2016). *Lwów: miasto, architektura, modernizm [Lviv: city, architecture, modernism]*. Wrocław: Muzeum Architektury we Wrocławiu [in Polish].

[38] Sulimierski, F., Chlebowski, B., & Walewski, W. (Eds.). (1883). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich [Geographical Dictionary of the Kingdom of Poland and other Slavic countries]*. (Vol. 4). Warsaw: Władysław Walewski [in Polish].

ABSTRACT

Stupivtsev A. Architectural and artistic features of built environment of the historic district of Frydrykhivka in Lviv

Since the end of the nineteenth century, active construction has taken place on the site of the former city park of Frydrychivka on the outskirts of Lviv. In particular,

during the interwar period, the development of a new residential district continued in this area. However, to this day, the architecture of Fridrichivka from the late nineteenth to the first half of the twentieth century has not been classified as historical according to the Historical and Architectural Reference Plan (IAOP) of the city of Lviv and remains insufficiently studied by specialists.

Purpose. The purpose of the article is to identify the architectural and artistic features, to classify the preserved historical building fabric as well as to assess the state of its preservation on the area bounded by T. Shevchenko Street, the boundary of the Yaniv Cemetery, and the borders of Lychakiv Correctional Colony No. 30 in Lviv.

Methodology. The methodological framework of the study is based on general scientific methods at both theoretical and empirical levels, namely: observation, document analysis, analogy, grouping, extrapolation, generalization, induction, deduction, comparison, abstraction, the historical method, and structuring.

Results. As a result of the study, a significant number of preserved historical buildings in Frydrychivka were identified and their stylistic attribution was carried out. The following architectural trends were identified: late nineteenth-century historicism, Secession, interwar functionalism of the twentieth century, and historicism of the Soviet period. It was established that the architectural and artistic framework of the historical building fabric is formed primarily by buildings from the functionalist period; based on their stylistic and artistic composition, 8 main types with subtypes were distinguished. Another outcome of the research is a detailed description of the stylistic and artistic composition of each identified historical building in Frydrychivka that is subject to artistic analysis. It was found that, as a result of unauthorized alterations carried out by residents, most historical buildings have largely lost their authentic architectural and artistic character, with the exception of fundamental features such as height, basic plastic articulation, proportions of openings, building footprint, and overall volumetric structure.

Scientific novelty. The scientific novelty of the article lies in the fact that, for the first time, the architectural and artistic features of the preserved historical building fabric of Fridrichivka have been described, structured, and stylistically attributed, and a hypothesis has been proposed regarding the precise location of the Yanivska Rohatka building.

Practical relevance. The practical relevance of the article lies in the possibility of applying its results to more in-depth professional local history and art historical studies, the expansion and improvement of the Historical and Architectural Reference Plan of the city of Lviv, the enrichment of reference and popular science materials on Lviv's architecture, and future restoration work on the identified buildings.

Keywords: historical buildings, stylistic features, architectural and compositional techniques, facade plasticity, tenement houses.

AUTHOR'S NOTE:

Stupivtsev Anton, Postgraduate Student at the Department of Architecture and conservation, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine, e-mail: anton.m.stupivtsev@lpnu.ua, orcid: 0000-0003-2485-1275.

Дата першого надходження статті до видання: 02.02.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.03.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

